

<p>Відокремлений структурний підрозділ «Дніпровський фаховий коледж інженерії та педагогіки Державного вищого навчального закладу «Український державний хіміко-технологічний університет»</p>	<p>СИЛАБУС навчальної дисципліни</p> <p><u>Філософія</u></p>
	<p>Галузь знань: 27 «Транспорт»</p> <p>Спеціальність: 275 «Транспортні технології на автомобільному транспорті»</p> <p>Освітньо-професійної програма: «Транспортні технології на автомобільному транспорті»</p> <p>Ступінь (рівень) освіти: перший (бакалаврський)</p> <p>Дні занять та консультацій: згідно з розкладом</p> <p>Рік навчання: 4-й</p> <p>Семестр: 7-й</p> <p>Кількість кредитів: 3</p>
	<p>Викладачі: Валентина МАРЧЕНКО, кандидат історичних наук</p> <p>Електронна пошта: valentynamarchenko@college.udhtu.edu.ua</p> <p>Персональний сайт викладача http://surl.li/fymkt</p>

Силабус складено на основі робочої програми навчальної дисципліни, обговорено та схвалено на засіданні циклової комісії педагогічних та соціально-гуманітарних дисциплін

Протокол від “___” _____ 20__ року № ___

Голова циклової комісії _____ (___М.А. Соснова)

(підпис)

“___” _____ 20__ року

Голова робочої групи (гарант) освітньо-професійної програми

_____

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета вивчення дисципліни «Філософія» передбачає формування світоглядної культури здобувача вищої освіти, який би вмів бачити сутність природних та суспільних явищ, знаходити форму їх теоретичного вираження; оволодіння знаннями за допомогою всіх наукових дисциплін, які вивчають буття як духовне та соціальне явище з глибоким культурологічним підґрунтям; допомогу майбутньому фахівцеві навчитися гнучко реагувати на зміни в змісті та цілях професійної діяльності з урахуванням відносності та мінливості професійного знання; покликане сприяти становленню у суспільстві духовного клімату взаєморозуміння, поліпшенню міжособистісних відносин та гармонізації людських стосунків в сфері комунікації та діалогу.

Завдання вивчення дисципліни:

- забезпечення здобувачів вищої освіти необхідною системою знань сучасного рівня розвитку світової філософії та формування вміння застосувати філософські знання в безпосередній практичній та науковій діяльності;
- засвоєння основного змісту головних напрямків розвитку історії філософії та сучасної філософської думки;
- оволодіння категоріями та загальними і особливими законами основних форм буття;
- засвоєння специфіки філософського освоєння дійсності та застосування набутих знань при аналізі актуальних проблем сьогодення

Предметом вивчення дисципліни є філософія як феномен культури, світовий історико-філософський процес, включаючи дослідження граничних засад людської життєдіяльності.

Пререквізити: «Історія України», «Історія української державності та культури», «Соціологія».

Пореквізити: виконання кваліфікаційної роботи.

Методи навчання: словесні (пояснення, бесіда, лекція), наочні, практичні (практична робота).

Форми та методи оцінювання: залік, письмовий контроль, усне опитування, тестовий контроль.

Компетентності та програмні результати навчання відповідно до освітньо-професійної програми

Е	Програмні компетентності
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

	СК-9. Здатність оцінювати експлуатаційні, техніко-економічні, технологічні, правові, соціальні, та екологічні складові організації перевезень.
Програмні результати навчання (ПР)	РН-1. Брати відповідальність на себе, проявляти громадянську свідомість, соціальну активність та участь у житті громадянського суспільства, аналітично мислити, критично розуміти світ. РН-2. Критично оцінювати наукові цінності і досягнення суспільства у розвитку транспортних технологій. РН-26. Досліджувати проблеми людського фактору, пов'язані з транспортом, а також наслідки помилок для безпеки та управління. Визначати моделі поведінки людей у зв'язку з помилками.

При вивченні дисципліни «Філософія» здобувач вищої освіти повинен

знати:

- основний зміст розділів курсу;
- позиції класичної та сучасної вітчизняної й світової філософії по проблемам, що вивчаються;
- філософський спосіб мислення, основні філософські принципи та першоджерела;
- світоглядно-гуманістичний зміст філософії, методологію та конкретні методи пізнання та наукового дослідження.

вміти:

- на основі ґрунтовного знання філософських проблем опанувати самостійний стиль мислення, засвоївши специфіку філософського осягнення дійсності;
- формувати свою власну позицію;
- застосовувати набуті знання при аналізі нагальних проблем життя людини, суспільства та своєї професійної діяльності.

2. ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Лекції (ЛК): 26 годин

Практичні заняття (ПР): 8 годин

Самостійна робота (СР): 56 годин

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№	Тема	Зміст теми	Завдання/ Форми контролю
Модуль І. Філософія - світоглядна наука			
1	1. Філософія, її призначення, зміст	Філософія та життя. Світогляд та його структура. Суспільно-	Індивідуальні та групові завдання,

№	Тема	Зміст теми	Завдання/ Форми контролю
	та функції в суспільстві	історичний характер та функції світогляду. Основні типи світогляду: міфологічний, релігійний, науковий, філософський. Специфіка філософського освоєння дійсності. Основне питання філософії та її функції. Основні напрямки та методи в філософії: матеріалізм та ідеалізм (об'єктивний та суб'єктивний ідеалізм), діалектика та метафізика	обговорення, ситуаційні, проблемні завдання
2	2 Історія філософії.	Умови зародження філософії. Космоцентризм античної філософії, основні її філософські школи та напрями: мілетська, елейська школи, Демокрит, Геракліт, Сократ, Платон, Аристотель. Особливості середньовічної філософії. Реалізм та номіналізм, віра та розум в середньовічній філософії. Особливості ренесансного філософування. Філософія Нового часу: орієнтація на пізнання природи; емпіризм; раціоналізм. Філософія Просвітництва. Особливості німецької класичної філософії та її значення.	Індивідуальні та групові завдання, обговорення, ситуаційні, проблемні завдання
3	3. Традиції та особливості розвитку філософської думки в Україні.	Джерела української філософської культури, її особливості та наскрізні проблеми. Періодизація розвитку української філософії. Філософські погляди Сковороди. Філософія романтизму в Україні XIX ст. «Філософія серця» П. Юркевича.	Презентації, індивідуальні та групові завдання, обговорення, ситуаційні, проблемні завдання

№	Тема	Зміст теми	Завдання/ Форми контролю
		Професійна філософія ХІХ - початку ХХ ст. Філософія української національної ідеї. Особливості розвитку української філософії ХХ ст	
4	4. Філософія ХІХ ст. та сучасна філософська думка.	Філософія позитивізму. Виникнення та характерні риси марксистської філософії, її історична доля. Загальна характеристика сучасної (некласичної) філософії, її основні напрями та представники. «Філософія життя». Філософська антропологія. Екзистенціальна філософія. Неофрейдизм. Сучасна світова філософія: модерн та постмодерн, постпозитивізм, герменевтика	Презентації, індивідуальні та групові завдання, обговорення, ситуаційні, проблемні завдання
5	5. Проблема буття (онтологія).	Дух та матерія - межа протилежності. Філософський смисл та життєві корні проблеми буття. Категорія субстанції в історії філософії (монізм, дуалізм, плюралізм). Формування поняття матерії. Рух, простір та час як спосіб та форми існування матерії. Основні форми руху матерії. Сінергетика про специфіку самоорганізації руху матерії. Різноманіття форм простору та часу на різних рівнях організації матерії.	Тести, презентації, індивідуальні та групові завдання, обговорення, ситуаційні, проблемні завдання
6	6. Діалектика як загальна концепція розвитку та її альтернативи.	Діалектика та метафізика як два підходи до проблеми розвитку. Історичні форми діалектики. Еклектика, софістика, догматизм, релятивізм - основні	Тести, презентації, індивідуальні та групові завдання, обговорення, ситуаційні,

№	Тема	Зміст теми	Завдання/ Форми контролю
		альтернативи діалектики. Поняття «категорія», «принцип», «закон» у філософії. Категорії діалектики та інших методів сучасної філософії як відображення розмаїтості буття. Одиичне і загальне. Явище та сутність. Діалектичні закономірності. Форма і зміст. Причина та наслідок. Елементи й структура. Структурні зв'язки.	проблемні завдання
7	7. Закони діалектики.	Категорії діалектики та інших методів сучасної філософії як відображення розмаїтості буття. Одиичне і загальне. Явище та сутність. Діалектичні закономірності. Форма і зміст. Причина та наслідок. Елементи й структура. Структурні зв'язки.Зміст основних законів і категорій діалектики. Проблема законів діалектики. Поняття закону. Класифікація законів. Закон як вираження внутрішніх, суттєвих зв'язків матеріальних і духовних процесів. Основні закони діалектики, їх змістовний аналіз. Закон єдності та боротьби протилежностей. Закон взаємного переходу кількості та якості. Закон заперечення заперечення	Презентації, індивідуальні та групові завдання, обговорення, ситуаційні, проблемні завдання
8	8. Природа, практика, суспільство.	Природа як об'єкт філософського аналізу, основні підходи до неї, її трактування в різні епохи. Вплив природи на суспільство та дія суспільства на природу, основні напрями щодо цього:	Індивідуальні та групові завдання, обговорення, ситуаційні, проблемні завдання

№	Тема	Зміст теми	Завдання/ Форми контролю
		географічний (у тому числі геополітика) та демографічний детермінізм (у тому числі неомальтузіанство, расизм), діалектичний матеріалізм. Пріоритетність соціально-історичної складової у відношенні суспільства до природи над абстрактно-пізнавальною та виробничо-технічною складовими	
9	9. Буття людини, індивід та світ.	Поняття «людина», «індивід», «особа», «індивідуальність». Проблема природи та сутності людини. Невід'ємні ознаки людського. Антропосоціогенез, його фактори та комплексний характер. Співвідношення біологічного, соціального, духовного в людині. Свобода та відповідальність людини.	Індивідуальні та групові завдання, обговорення, ситуаційні, проблемні завдання
10	10. Свідомість, її структура, проблема ідеального.	Свідомість, її структура, проблема ідеального. Проблема розуміння духу, духовності, душі. Генетичні передумови свідомості. Відображення та його форми. Сучасні концепції походження свідомості. Соціальна природа свідомості. Поняття ідеального. Основні властивості, структура та функції свідомості. Індивідуальна свідомість та самосвідомість. Свідоме та несвідоме	Тести, презентації, індивідуальні та групові завдання, обговорення, ситуаційні, проблемні завдання
11	11. Гносеологія. Основний зміст пізнавальної	Проблема пізнання у філософії (агностицизм, скептицизм та пізнавальний оптимізм). Суб'єкт, об'єкт та	Презентації, індивідуальні та групові завдання, обговорення,

№	Тема	Зміст теми	Завдання/ Форми контролю
	діяльності. Вчення про істину.	предмет пізнання. Чуттєвий та раціональний рівень пізнання. Інтуїція, її природа. Проблема істини: діалектика абсолютної та відносної істини, об'єктивність та конкретність істини. Проблема критерію істини в філософії	ситуаційні, проблемні завдання
12	12. Суспільство як система, що розвивається. Суспільне виробництво.	Поняття та структура суспільного виробництва. Матеріальне виробництво та його роль в суспільному житті. Спосіб виробництва матеріальних благ та його структура. Діалектика продуктивних сил та виробничих відносин. Політична сфера суспільства	Презентації, індивідуальні та групові завдання, обговорення, ситуаційні, проблемні завдання
13	13. Суспільство як система, що розвивається. Духовне життя суспільства.	Духовне життя суспільства, його особливості та основні компоненти: духовні потреби, цінності та блага, духовна культура, духовна діяльність, духовне виробництво та споживання. Суспільна та індивідуальна свідомість, їх структура та функції. Структура суспільної свідомості, її рівні та способи функціонування (буденна та теоретична свідомість, суспільна ідеологія та суспільна психологія). Поняття цінностей, їх структура. Вищі духовні цінності	Презентації, індивідуальні та групові завдання, обговорення, ситуаційні, проблемні завдання
			Залік

4. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Базові:

1. Основи філософських знань. Підручник/ За ред. В.А.Буслинського. Львів: Новий світ, 2013.352 с.

2. Петрушенко В. Філософія: вступ до курсу, історія світової та української філософії, фундаментальні проблеми сучасної філософії : навчальний посібник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2014. 594 с
3. Скринник М. Філософія: навчальний посібник. Львів : Ліга-Прес, 2015. 477с.
4. Тімченко О. Філософія : навчальний посібник для студентів усіх напрямів підготовки. Львів: Растр-7, 2015. 359 с.

Допоміжні:

1. Баумейстер А. Буття і благо : монографія. Вінниця: Т.П. Барановська, 2014. 417с.
2. Баумейстер А. Біля джерел мислення і буття : вибрані філософські етюди . Київ : Дух і літера, 2012. 473 с.
3. Грані людського буття : позитивні та негативні виміри антропокультурного : монографія. Київ : Наукова думка, 2010. 349 с.
4. Гудінг Д. Світогляд : для чого ми живемо і яке наше місце у світі; груповий пер. з рос. зі звіркою з англ. оригіналом під заг. ред.М. А. Жукалюка. Київ : Укр. Біблійне Тов-во, 2003. 416 с.
5. Гуссерль Е. Криза європейських наук і трансцендентальна феноменологія. Вступ до феноменологічної філософії // Філософська думка. 2002. № 3. С. 134-149.
6. Кант І. Критика чистого розуму; пер. з нім. та примітки Ігоря Бурковського. Київ : Юніверс, 2000. 500с.
7. Людина в сучасному світі : колективна монографія : в трьох книгах / за загальною редакцією В.П. Мельника. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2012. 3 кн.
8. Мірчук І. Філософські студії / за ред. М. Шафовала, Р. Яремка. Мюнхен, 2006. 582с.
9. Нідельман Я. Серце філософії / пер. з англ. Олега Кіндія. Львів : Літопис, 2000. 286 с.
10. Онтологія людини : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів; за редакцією В.В. Ляха, Л.І. Мозгового. Слов'янськ, 2004. 229 с.
11. Ортега-і-Гассет Х. Бунт мас. С. 15-139. // Ортега-і-Гассет Х. Вибрані твори. Пер. з ісп. Вольфрама Бурггардта. Київ : Основи, 1994. 420 с.
12. Поппер К. Відкрите суспільство та його вороги; пер. з англ. Олександр Коваленко, Олександр Буценко. Київ : Основи, 1994. 2т.
13. Сковорода Г. Розмова про істинне щастя; пер. укр. мовою, примітки В.О. Шевчука. Харків : Прапор, 2002. 270 с.
14. Штайн Е. Вступ до філософії / Пер. з нім. Ілони Терзової. Жовква : Місіонер, 2011. 202 с.

Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, електронні фахові видання. URL: www.nbuv.gov.ua (дата звернення: 30.08.2022)

2. Національна парламентська бібліотека України. URL: <http://www.nplu.org/>(дата звернення: 30.08.2022)
3. Наукова бібліотека ім.В. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка . URL: <http://lib-gw.univ.kiev.ua/>(дата звернення: 30.08.2022)
4. Книжкова палата України імені Івана Федорова // <http://www.ukrbook.net/> (дата звернення: 30.08.2022)
5. Офіційне Інтернет-представництво Президента України <http://www.president.gov.ua/>(дата звернення: 30.08.2022)
6. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України <http://zakon.rada.gov.ua/>(дата звернення: 30.08.2022)
7. Сайт Інституту філософії НАНУ ім. Г.С. Сковороди <https://www.filosof.com.ua>(дата звернення: 30.08.2022)
8. Сайт Українського філософського фонду <http://www.philosophy.ua>(дата звернення: 30.08.2022)

5. ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ

Політика навчальної дисципліни представлена в додатку до силабусу.

Витяг з додатку:

1. Політика щодо академічної доброчесності. Академічна доброчесність здобувачів освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Політика щодо академічної доброчесності регламентується Положенням про академічну доброчесність учасників освітнього процесу у Відокремленому структурному підрозділі Дніпровському фаховому коледжу інженерії та педагогіки Державного вищого навчального закладу «Український державний хіміко-технологічний університет» (<https://college.udhtu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/07/pro-akademichnu-dobrochesnist.pdf>).

У разі порушення здобувачем освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

2. Політика щодо перескладання. Перескладання іспиту чи заліку відбувається із дозволу директора коледжу за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний). (<https://college.udhtu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/02/polozhennya-pro-organizacziyu-osvitnogo-proczesu.pdf>).

3. Політика щодо оскарження оцінювання. Якщо здобувач освіти не згоден з оцінюванням його знань він може оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку. Порядок повторного проходження здобувачами освіти контрольних заходів урегульовані Положенням про організацію освітнього процесу (<https://college.udhtu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/02/polozhennya-20-pro-org.-osvit-pr.pdf>)

4. Відвідування занять. Відповідно до Положення про індивідуальний графік навчання студентів Відокремленого структурного підрозділу «Дніпровський фаховий коледж інженерії та педагогіки Державного вищого навчального

закладу «Український державний хіміко-технологічний університет» допускається можливість вільного відвідування здобувачами освіти лекційних занять та самостійного опрацювання навчального матеріалу, передбаченого програмою відповідної навчальної дисципліни. Відвідування інших видів навчальних занять (крім консультацій) є обов'язковим для здобувачів освіти (<https://college.udhtu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/02/polozhennya-pro-organizacziyu-osvitnogo-proczesu.pdf>).

6. ПОРЯДОК ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Оцінка із дисципліни за змістовий модуль є кількістю балів, отриманих за:

	Змістовий модуль (ЗМ)	
1	Виконання завдань на семінарських заняттях (10б х3с)	30
2	Опрацювання першоджерел	20
3	Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях	30
4	Виконання комплексної контрольної роботи	20
	Всього за ЗМ	100
	Підсумкова оцінка (П=ЗМ)	100

Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях:

30-25 – здобувач вищої освіти добре опрацював весь матеріал з глибоким його усвідомленням, добре орієнтується у питаннях;

24-16 - конспект майже повний, але здобувач вищої освіти не володіє інформацією в повному обсязі;

15-9 - в конспекті відсутні деякі теми і відповідно здобувач вищої освіти знає не весь матеріал;

8-1 - відсутня більша частина матеріалу, здобувач вищої освіти поставився формально.

Опрацювання першоджерел:

20-16 – Конспект містить критичний аналіз суті та змісту першоджерел, викладено основні факти, ідеї; здобувач вищої освіти добре володіє матеріалом, приводить аргументи, показує самостійність у формулюванні висновків.

15-7 – У конспекті першоджерела опрацьовані на достатньому рівні; здобувач вищої освіти володіє матеріалом, вільно відповідає на питання, але відповіді містять певні помилки.

8-1 – конспект першоджерел не повний; здобувач вищої освіти першоджерелами володіє дуже поверхово. Неспроможний чітко відповідати на питання

Виконання завдань на семінарських заняттях.

За роботу на семінарському занятті здобувач вищої освіти може отримати 10 балів.

10-9 – Отримують за роботу, в якій повністю і правильно виконано завдання. Водночас здобувач вищої освіти має продемонструвати вміння аналізувати і оцінювати явища, факти і процеси, застосовувати наукові методи для аналізу конкретних ситуацій, робити самостійні висновки, на основі яких прогнозувати можливий розвиток подій і процесів, докладно обґрунтувати свої твердження та висновки.

8-6-Отримують за роботу, в якій повністю і правильно виконано 75 % завдань. Водночас здобувач вищої освіти виявляє навички аналізувати і оцінювати явища, факти і події, робити самостійні висновки, на основі яких прогнозувати можливий розвиток подій і процесів та докладно обґрунтувати свої твердження та висновки.

5-3 - Отримують за роботу, в якій правильно виконано 60 % завдань. При цьому здобувач вищої освіти невиявив вміння аналізувати і оцінювати явища, факти та недостатньо обґрунтував твердження та висновки, недостатньо орієнтується у навчальному матеріалі

2-0- здобувач вищої освіти показує знання лише певних питань, передбачених планом семінарських занять. Відповідь містить суттєві неточності чи прогалини.

Виконання комплексної контрольної роботи оцінюється у 20 балів.

Робота містить три види завдань:

20-15 - здобувач вищої освіти володіє матеріалом, дає визначення, типології, посилається на приклади сучасних наук, соціальних подій та процесів;

14-10 - здобувач вищої освіти в основному орієнтується в матеріалі, але допускає неточності, незначні помилки, обізнаний в філософії;

9-5 - здобувач вищої освіти лише частково розкриває питання, слабо в них орієнтується, погано ознайомлений із теоретичними питаннями та з процесами, що їх репрезентують;

4-1 - здобувач вищої освіти не вірно відповідає на питання, або недостатньо в необхідному обсязі, не цікавиться сучасним науковим та суспільним життям.

Підсумковий контроль з дисципліни «Філософія» визначається як сума балів модуля 1.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Шкала оцінювання: ЄКТС			Шкала оцінювання: національна
	Оцінка ЄКТС	Пояснення	для заліку	Оцінка за національною чотирибальною шкалою
90–100	A	ВІДМІННО – здобувач освіти володіє глибокими і дієвими знаннями навчального матеріалу, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях, виявляє неординарні творчі здібності в навчальній діяльності; вільно володіє науковими	зараховано	відмінно

		термінами, вмiє знаходити джерела iнформацiї, аналізувати їх та застосовувати у практичній діяльності або у науково-дослідній роботі; здатний за допомогою викладача підготувати виступ для студентської наукової конференції, визначити програму своєї пізнавальної діяльності.		
82-89	B	ДУЖЕ ДОБРЕ – здобувач освіти володіє глибокими і міцними знаннями, здатний використовувати їх у нестандартних умовах, може робити аргументовані висновки, практично оцінювати окремі нові факти, явища, процеси. Вирішує творчі завдання, здатен сприймати іншу позицію, як альтернативу, знає суміжні дисципліни, в навчанні користується додатковими джерелами інформації. Відповідь його повна, логічна і обґрунтована.		добре
74-81	C	ДОБРЕ – здобувач освіти володіє достатньо повними знаннями, вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних умовах; розуміє основоположні теорії і факти, логічно висвітлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє аналізувати, робити висновки з технічних та економічних розрахунків, складати прості таблиці, схеми. Вміє працювати самостійно, підготувати реферат і захищати його положення. Відповідь його повна, логічна, але з деякими неточностями.		
64-73	D	ЗАДОВІЛЬНО – здобувач освіти розуміє суть дисципліни, виявляє розуміння основних положень навчального матеріалу; може поверхово аналізувати події, ситуації, робити певні висновки, самостійно відтворити більшу частину матеріалу. Відповідь може бути правильна, але недостатньо осмислена.		
60-63	E	ЗАДОВІЛЬНО (ДОСТАТНЬО) – здобувач освіти має початковий рівень знань, володіє необхідними вміннями та навичками для вирішення стандартних завдань; виявляє розуміння основних положень навчального матеріалу; здатний з помилками дати визначення понять та категорій, що вивчаються; може самостійно оволодівати частиною навчального матеріалу, але висновки робить нелогічні, непослідовні.		задовільно
35-59	FX	НЕЗАДОВІЛЬНО – з можливістю складання іспиту: здобувач освіти мало усвідомлює	не зараховано з	незадовільно

		<p>мету навчально-пізнавальної діяльності; слабо орієнтується в поняттях, визначеннях; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі; робить спробу розповісти суть заданого, але відповідає лише за допомогою викладача на рівні "так" чи "ні"; однак може самостійно знайти в підручнику відповідь.</p>	<p>можливістю повторного складання</p>	
0-34	F	<p>НЕЗАДОВІЛЬНО – з обов'язковим повторним курсом: здобувач освіти не володіє необхідними знаннями, уміннями, навичками та науковими термінами, демонструє низький рівень комунікативної культури.</p>	<p>не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</p>	